

TIJDVAK	LESINHOUD	MUZIEKDOMEIN
Jagers en boeren (prehistorie)	We weten van de muziek uit deze tijd niet veel. We kunnen onderzoeken welke geluiden ze toen maakten. We maken een woordspin* en zoeken instrumenten en geluidsmaterialen om een klankdecor van ongeveer een halve minuut te maken. Koppeling naar deze tijd We maken en horen nog steeds geluiden. Aan de hand van een woordspin ontwerpen we klankdecors bij: verkeer, het schoolplein, de markt, de dierentuin, de jungle et cetera.	muziek maken
Grieken en Romeinen (oudheid)	Deze tijd kent veel oorlogen, zoals de Slag bij het Teutoburgerwoud. Deze slag is nagespeeld in de documentaire 'The Battle against Rome'. Zoek deze film op YouTube en maak bij een filmfragment geluiden met instrumenten en geluidsmateriaal. Kies hiervoor een goed fragment van ongeveer 50 seconden. Koppeling naar deze tijd In de huidige oorlogsvoering (bijvoorbeeld in Oekraïne) komen ook geluiden voor. Bespreken en klankdecor maken.	muziek maken
Monniken en ridders (vroeg middeleeuwen)	In deze tijd waren er riddertoernooien en wagenrennen, je zou die kunnen vergelijken met de grote sportwedstrijden van nu. Maak een woordspin over de muziek die hierbij gespeeld kan worden: heldhaftig, dramatisch, opzweepend, strijdlustig, motiverend of troostend? Laat de leerlingen zelf muziek uitzoeken die hierbij kan passen. Koppeling naar deze tijd De uitgezochte muziek kan nu voor grote sportwedstrijden worden gebruikt.	muziek beluisteren
Steden en staten (hoge en late middeleeuwen)	Dit is de tijd van de troubadours, musicerende mensen die van kasteel naar kasteel trokken. Ze brachten nieuwtjes (roddels) mee en zorgden voor vertier met zang en luit. Maak in groepjes een lied met een couplet en refrein alsof je een troubadour bent en het nieuws brengt naar een ander kasteel. Koppeling naar deze tijd We hebben nu <i>singer-songwriters</i> , die ons op de hoogte brengen van allerlei nieuws en verhalen vertellen met gitaar en zang. Laat voorbeelden horen.	zingen en componeren
Ontdekkers en hervormers (renaissance, reformatie en ontdekkingsreizen)	In de tijd van de renaissance werd veel en sierlijk gedanst aan de verschillende hoven in Europa. Voorbeelden van dansen uit de renaissance zijn de trage, statige basse danse, pavane en allemande. Maak een simpele hofdans, of doe er een na van YouTube. Koppeling naar deze tijd Kijk naar het filmpje: Dans van 1900-2000. Heel gemakkelijk en leerzaam om te zien hoe de dans (en de muziek) veranderden in deze eeuw. Vraag de leerlingen naar hun muziek, en dans hier met elkaar op.	bewegen op muziek
Regenten en vorsten (Gouden eeuw)	Dit is de tijd van de slavernij. Om het leven nog een beetje draaglijk te maken, zongen de mensen liederen met elkaar. Vaak waren dit zogeheten <i>working songs</i> . Op de beweging van hun werk zongen ze hun liederen. Zing het lied 'Pick a Bale of Cotton'. Maak er samen met de klas een dans bij, die de bezongen beweging 'balen katoen oppakken' weergeeft. Koppeling naar deze tijd We hebben heel lang de 'arbeidsvitaminen' gehad op de radio. Liedjes die het werk in de fabrieken 'lichter' maakten. Veel mensen gebruiken nu ook nog muziek tijdens het werk. Laat studenten inventariseren in familie.	zingen en bewegen

TABEL Overzicht tijdvakken, lesinhoud en muziekdomeinen

TIJDVAK	LESINHOUD	MUZIEKDOMEIN
Tijd van pruiken en revoluties (verlichting)	In de 18e eeuw ontstond het symfonieorkest zoals wij dat nu kennen. Het omvat strijkinstrumenten, houtblazers, koperblazers en slagwerk. Laat enkele muziekstukken horen (kleine fragmenten) van klassieke muziek, zoals Mozarts 'Eine kleine Nachtmusik', het bekende begin van de 5e symfonie van Beethoven, 'Het Zwanenmeer' van Tsjajkovski of 'Sabeldans' van Aram Chatsjatoerjan. Stel luistervragen als: welke instrumenten hoor je, welke klinken het luidst? Waar doet deze muziek je aan denken? Bespreek de 4 instrumentengroepen en deel de klas in 4 groepjes. Laat ze een presentatie voorbereiden over een instrumentengroep. Misschien heeft een van de leerlingen thuis een instrument dat hij kan meebrengen. Maak er een mooi project van, misschien af te sluiten met een bezoek aan een schoolconcert. Koppeling naar deze tijd Het symfonieorkest kennen we nu ook nog. Laat muziekstukken horen uit deze tijd, bijvoorbeeld filmmuziek van 'Pirates of the Caribbean' of 'Soldaat van Oranje' of andere symfonische muziek. Laat studenten analyseren: waarom is het een goed idee om bij films een symfonieorkest te laten spelen? Waar vind je symfonieorkesten nog meer, wat voor muziek spelen ze? [Je komt dan uit bij de constatering dat symfonieorkesten de muziek uit de Gouden Eeuw, en de pruiken/revolutietijd en periode van industrialisatie nu nog steeds veel uitvoeren.]	luisteren, presenteren
Burgers en stoom-machines (industrialisatie)	Bekijk op YouTube een stukje van de film 'Modern Times' van Charlie Chaplin. Luister ook naar 'Die Mensch Maschine' van Kraftwerk. Beeld nu met de klas in groepjes een machine uit in klank en geluid. Koppeling naar deze tijd Onderzoek met de klas welke machines we nu nog hebben en welke geluiden die maken. Kunnen we dat ook nadoen?	bewegen op muziek, muziek maken
Tijd van de wereld-oorlogen (eerste helft 20e eeuw)	Toen de voormalig tot slaaf gemaakten nadat ze waren vrijgekomen in de steden van Amerika werk zochten maar dat nauwelijks vonden, gingen ze muziek maken op straat. Door de kruisbestuiving van blues, West-Afrikaanse ritmes, ragtime, negro spirituals en folk ontstond de swing-periode. Deze stijl werd later jazz genoemd en waaide over naar Europa. Er zijn vele soorten jazz. We ontdekken een aantal stijlen door samen actief te luisteren naar jazzmuziek. Gebruik hiervoor een bespreekmodel. Koppeling naar deze tijd Jazzmuziek is nog altijd actueel. Er zijn nog steeds jazzclubs, waar deze muziek wordt gespeeld. Laat de leerlingen aan hun ouders vragen wat ze hiervan weten en beluister verschillende stijlen.	muziek beluisteren
Televisie en computer (tweede helft 20e eeuw)	Centraal staat de ontwikkeling van de popmuziek: in de jaren vijftig ontstond een muziekstijl die <i>rockabilly</i> werd genoemd, een samenvoeging van <i>hillbilly</i> (countrymuziek) en <i>Rock and Roll</i> (Chuck Berry, Bill Haley). Elvis Presley wordt gezien als het eerste idool in de popmuziek, dit woord is een afkorting van <i>popular music</i> . Denk aan nummers als 'Jailhouse Rock' en 'It's Now or Never'. In de jaren zestig werden de Beatles en de Rolling Stones populair met hun muziek en kledingstijl. Laat de leerlingen een korte spreekbeurt houden over hun eigen favoriete muziek of over andere muziekstijlen die ze nog niet zo goed kennen, bijvoorbeeld disco, rock, house, R&B, hiphop, dance, rap et cetera. Die spreekbeurt bestaat voor de helft uit vertellen, voor de helft uit muziek laten horen. Op de muziek kunnen ze samen dansen.	muziek beluisteren, bewegen op muziek

Noot Een 'woordspin' wordt ook wel 'woordwolk' of 'woordweb' genoemd en heet in het Engels een 'mindmap'. Het is een hulpmiddel om ideeën of informatie te ordenen. Het is een schematische weergave van alles wat er in je hoofd opkomt bij een bepaald onderwerp.
Bron maken.wikiwijs.nl/bestanden/53310/HandigeHulp/WOORDWEB.pdf